

Signalementen

- ▶ MARK LILLA (2006)
De roekeloze geest. Intellectuelen en de politiek. Amsterdam/Antwerpen, Atlas, 192 p.
ISBN 9045007096. € 19,90

‘Zo, terug uit Syracuse?’ Deze bijtende vraag werd aan Heidegger gesteld toen hij in 1934 na zijn beschamende ambtsperiode als nazirector van de Universiteit van Freiburg weer plaatsnam achter de kathedraal. Met deze vraag wordt gezinspeeld op de mythe dat Plato zijn idee van de ‘filosoof-koning’ tevergeefs in de Siciliaanse stad Syracuse probeerde te realiseren. In de twintigste eeuw konden veel intellectuelen ‘de verleidingen van Syracuse’ niet weerstaan. Zij ondersteunden totalitaire regimes van zowel linkse als rechtse snit. Aan de hand van portretten van Arendt, Benjamin, Derrida, Foucault, Heidegger, Jaspers, Kojève en Schmitt wordt in dit boek de politieke rol van intellectuelen nader onderzocht.

R.G.

- ▶ WIM DEKKERS, COR HOFFER & JEAN-PIERRE WILS (2006)
Besnijden, lichamelijke integriteit en multiculturalisme. Een empirische en normatief-ethische studie. Budel, Damon, 235 p.
ISBN 9055737208. € 17,90

Moet het besnijden van jongens en meisjes als een laakbare aantasting van de lichamelijke integriteit worden beschouwd, en zo ja, op welke gronden? Stuit de idee van multiculturalisme bij de vraag in hoeverre de overheid ten aanzien van besnijdenissen gerechtvaardigd is om zich met de privésfeer van burgers te bemoeien op haar grenzen? Beide vragen worden op basis van een empirisch onderzoek en een normatief-ethisch onderzoek beantwoord. Het empirisch onderzoek heeft geresulteerd in een beschrijving van de problemen die in Nederland spelen ten aanzien van het besnijden van jongens en meisjes. De auteurs keren zich tegen alle vormen van meisjesbesnijdenis en vinden dat er geen reden is om voor een verbod op religieuze jongensbesnijdenis te pleiten. In hun ogen schiet de idee van het multiculturalisme tekort bij het beoordelen van intercultureel conflictueuze morele praktijken als de besnijdenis van jongens en meisjes.

R.G.

- ▶ CHRIS BUSKES (2006)
Evolutionair denken. De invloed van Darwin op ons wereldbeeld. Amsterdam,
Uitgeverij Nieuwezijds, 476 p.
ISBN 9057121808. € 24,95

In *Evolutionair denken* brengt Chris Buskes op bewonderenswaardige wijze in kaart welke betekenis Darwins evolutietheorie heeft gehad voor tal van andere wetenschappelijke disciplines en meer in het algemeen voor het zelfbegrip van de moderne mens. Na een uitgebreide uiteenzetting over de geschiedenis en inhoud van de evolutietheorie zelf toont Buskes hoe deze theorie het onderzoek naar bijvoorbeeld taal, cultuur en kennis van nieuwe invalshoeken en vraagstellingen heeft voorzien. Daarna gaat hij in op de vraag wat Darwins erfenis is voor ons denken over zulke uiteenlopende zaken als religie, moraal, schoonheid en gezondheid. Daarbij komen ook de gevaarlijke aspecten van evolutionair denken aan bod zoals eugenetica en sociaal-darwinisme. Dankzij de heldere stijl en logische opbouw blijft de enorme hoeveelheid informatie goed toegankelijk. Mooi verzorgd uitgegeven ook: met afbeeldingen en verwijzingen naar verdere literatuur.

F.R.

- ▶ FRANK FUREDI (2006)
Waar zijn de intellectuelen? Amsterdam, Meulenhoff, 223 p.
ISBN 9029077530. € 18,95

Cultuurpessimisten klagen over de teloorgang van een tijdperk waar alles beter was. Furedi is echter een cultuurpessimist die niet terugblijkt, maar zich juist afvraagt hoe de situatie in het onderwijs en de cultuur kan worden verbeterd. Met het oog daarop keert hij zich tegen degenen die vinden dat het meritocratisch ideaal (het creëren van gelijke kansen zodat de bekwaamste mensen naar de bovenste lagen van de samenleving kunnen opklimmen) in de ban kan worden gedaan. Enerzijds zijn dat de traditionele cultuurpessimisten die vinden dat het streven naar het meritocratisch ideaal leidt tot het verval van hoge standards. Anderzijds zijn het degenen die het goed vinden wanneer de standards worden verlaagd, omdat dan een belangrijke steen wordt bijgedragen aan de democratisering van onderwijs en cultuur. Volgens Furedi dragen beide opvattingen bij tot een verdomming van de samenleving.

89

R.G.

- ▶ JAN KEIJ (2006)
De filosofie van Emmanuel Levinas. In haar samenhang verklaard voor iedereen. Kampen, Uitgeverij Klement, 608 p.
 ISBN 9077070907. € 39,95

Jan Keij heeft zich met zijn monografie over Levinas geen gemakkelijke opgave gesteld. Een samenhangende interpretatie bieden van Levinas' oeuvre is al geen sinecure, maar met zijn wens om deze samenhang ook nog eens 'voor iedereen' te willen 'verklaren' eist hij wel bijzonder veel van zichzelf. Om tegemoet te komen aan de diversiteit van zijn lezers reikt Keij een aantal 'routeplanners' aan: het algemene publiek kan zo bijvoorbeeld een andere weg kiezen dan de beroepsfilosoof. Het is de vraag of zijn hinkelspel geslaagd is. Voor wie geïnteresseerd is in Levinas en de moderne Franse filosofie is het boek sowieso verplichte kost: Keij is een kenner. Maar de leek zal zich toch moeten bekwamen in het doorgronden van moeilijke gedachten; het schrappen van filosofische terminologie, zogenaamd vlot taalgebruik en het schrijven van korte zinnen helpen daar in laatste instantie niet bij. En de beroepsfilosoof heeft wellicht meer baat bij een overzicht van de discussies over het werk van Levinas en de positie die de interpreet daarbinnen in wil nemen.

F.R.

- ▶ NOAM CHOMSKY & MICHEL FOUCAULT (2006)
The Chomsky-Foucault debate. On human nature. New York, The New Press, 213 p.
 ISBN 9781595581341. € 12,95

In 1971 vond in Nederland een roemrucht televisiedebat plaats tussen Chomsky en Foucault. Laatstgenoemde weigerde tijdens dit debat een schets te geven van de ideale samenleving, omdat degenen die de wereld willen verbeteren macht moeten veroveren in plaats van hooggestemde verhalen te houden over waarheid en gerechtigheid. Chomsky was echter van mening dat intellectuelen de plicht hebben om deze waarden hoog in het vaandel te schrijven. Wie het in deze bundel opgenomen debat tussen beide heren leest, krijgt stellig de indruk dat ze grotendeels naast elkaar praten. Dit komt vooral tot uitdrukking in de wijze waarop ze over taal denken. Verder staan in deze bundel interessante stukken over mensenrechten en de macht van het gesproken en geschreven woord.

Rectificatie

In de eindredactie van Jos de Muls essay *De onbarmhartige Kunneman*. Meervoudig onbegrip in *Krisis 3* is helaas iets misgegaan. De zin die in het nummer staat, is als volgt:

‘Zo zullen we ten aanzien van Kunnemans op parmantige toon gestelde vraag hoe het nu eigenlijk zit met de menselijke verantwoordelijkheid voor de posthumane levensvormen, vooral moeten *hopen* dat die behandeling wat “humaner” zal zijn dan bij onze omgang met andere primaten.’

De zin die oorspronkelijk door De Mul geschreven is, luidt echter:

‘Zo zullen we ten aanzien van Kunnemans op parmantige toon gestelde vraag hoe het nu eigenlijk zit met de verantwoordelijkheid van die posthumane levensvormen voor de mens, vooral moeten *hopen* dat die behandeling wat “humaner” zal zijn dan onze omgang met andere primaten.’

Toch echt iets anders. Onze excuses.